فائده: دا مضمون د حضور ﷺ د حلئیے مبارکې په ذیل کښې د کیدو د وجې نه د اول باب جزئ ګرزول پکار وو مګر د ډیر اهتمام د وجې او بله دا چې دا معجزه او علامت د نبوت هم وو نو دی وجې نه جدا ذکر کیګې۔ مهر نبوت د حضور ﷺ په بدن مبارک باندی د پیدائش د وخت نه وو لکه چې فتح الباری د یعقوب ابن حسن په واسطه دحضرت عائشةؓ د روایت نه نقل کړی دی،او د حضور ﷺ په وفات کښې چې کله د بعضو صحابهؓ شک پیدا شو نو حضرت اسماءؓ د مهر نبوت په نِش والی د وصال دلیل ونیوو چې په دغه وخت باقی نه وو پاتی شوے ،لکه چې مناوی دا قصه مفصله نقل کړے ده۔ پدی کښې اختلاف دے چې په مهر نبوت باندی څه لیکلی وو کنه،ابن حبان وغیره ددی تصحیح کوی چې پدی باندی (محمد رسول الله) لیک وو او بعضے روایاتو کښې دی چې پدی باندی (سِر فانت منصور) لیک وو مطلب ئې دادے چې ته چرته ځې نو څه ستا مدد په کیګی۔ د بعضو اکابرو رائے داده چې دا روایتونه د ثبوت درجے ته نه دی رسیدلی۔ امام ترمذیؒ اته۸ احادیث پدی باب کښې ذکر کړی دی ۔

حدثنا ابو رجاء قتيبة بن سعيد قال: حدثنا حاتم بن إسماعيل، عن الجعد بن عبد الرحمن قال: سمعت السائب بن يزيد يقول: ذهبت بي خالتي إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقالت: يا رسول الله، إن ابن اختي وجع. فمسح راسي ودعا لي بالبركة، وتوضأ، فشربت من وضوئه، وقمت خلف ظهره، فنظرت إلى الخاتم بين كتفيه، فإذا هو مثل زر الحجلة"

۱۔ سائب ابن یزید فرمائی چې زه زما ترور (ماسی) د حضور ﷺ خواته بوتللم او عرض ئې وکه چې زما دا خوَرئے ناجوړه دے۔ حضور ﷺ زما په سر باندی لاس راخکلو او زما دپاره ئې د برکت دعا وکړه (بعض علماء فرمائی چې د حضور ﷺ په سر باندی لاس راخکل ددی دلیل دے چې دده په سر تکلیف وو۔ لیکن د بنده ضعیف(حضرت شیخ الحدیثؒ)په نزد خه داده چې دا لاس راخکل د شفقت د پاره وو ځکه چې ۲ هجری ددویؒ پیدائش دے نو د حضور ﷺ د وصال په وخت هم ددویؒ عمر اته/نهه کالو نه زیات نه وو ،دی وجې نه دا لاس راخکل د شفقت وو لکه چې د بزرګانو معمول وی،او د علاج دپاری پری حضور ﷺ د اودس اوبه اځکولی یا څه بل تجویز ئې افرمایه ،خصوصًا د بخاری شریف د روایت نه دا معلومیږی چې ددویؒ په خپو کښې څه تکلیف وو) او حضور ﷺ اودس افرمایه نو ما د حضور ﷺ د اودس اوبه اځکلی (د حضور ﷺ دا اودس ممکن ده د خپل بل څه غرض دپاره وو لیکن ظاهره داده چې ددویؒ د دوائی او اوبه څکولو دپاره ئې اودس اُفرمایه) زه اتفاقًا د حضور ﷺ شاته اودریدم نو ما مهر نبوت ولیده چې د ډولۍ د زونډو پشان وو (چې د کمتری د اګۍ برابر د اګۍ په شکل په هغې پرده کښې لګولی شوی وی چې د ډولۍ دپاسه غوَړولے کیګی ۔ علماء ددی لفظ په ترجمه کښې مختلف شوی دی چې مائی دا ترجمه وکړه ۔ بعضو خلقو بل شان ترجمه کړے ده لیکن امام نوویؒ چې د مسلم شریف مشهور شارح دے دی معنیٰ له ترجیح ورکړے ده)

فائده: دلته د اودس د اوبو نه که د اودس باقی مانده اوبه مراد وی خو اشکال و اختلاف نشته خو که چرې د اودس هغه اوبه مراد وی کومې چې د بدن نه جدا شی کومو ته چې ماء مستعمل وائی نو بیا هم دلته اشکال ځکه نشته چې د حضور ﷺ خو فضلات هم پاک وو لا پاتی مستعملی اوبه۔

حدثنا سعيد بن يعقوب الطالقاني قال: حدثنا ايوب بن جابر، عن سماك بن [ص: 43] حرب، عن جابر بن سمرة قال: «رايت الخاتم بين كتفي رسول الله صلى الله عليه وسلم غدة حمراء مثل بيضة الحمامة«

۲۔ حضرت جابرؓ فرمائی چې ما د نبی ﷺ مهر نبوت د هغوی د دواړو اوګو مینځ کښ ولیدو چې د سرے دانې پشان وو او په مقدار کښې د کمتری د اګۍ پشان وو ۔

فائده: د مهر نبوت په مقدار او رنګ کښې روایات مختلف دی امام قرطبیؒ ئې داسې تطبیق کړے دے چې دا به کم زیات کیدو او رنګ به ئې هم بدلوو ،د بنده ناچیزه(حضرت شیخ الحدیث) په نزد باندی بل شان تطبیق هم ممکن دے چې دا ټول په حقیقت کښې تشبیهات دی او تشبیه دهر سړی د خپل ذهن موافق

وی چې په حالت تقریبي باندی وی او د تقریب په اختلاف کښې اشکال نه وی د بنده په نزد دا توجیه ډیره مناسب ده۔

حدثنا ابو مصعب المدنی قال: حدثنا یوسف بن الماجشون، عن ابیه، عن عاصم بن عمر بن قتادة، عن جدته رمیثة قالت: سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم، ولو اشاء ان اقبل الخاتم الذی بین کتفیه من قربه لفعلت، یقول لسعد بن معاذ یوم مات: «اهتز له عرش الرحمن»

رُمیثهؓ فرمائی چې ما نبیﷺ په دی مضمون بیانولو واوریدو او زه دغه وخت د نبیﷺ دومره نزدی ووم که ماغوختې نو مهر نبوت می خکلولے شو هغه مضمون دادے چې حضورﷺ د سعدؓ په باره کښې دا فرمائیل چې د هغوی په مرګ باندی د الله تعالیٰ عرش خوزیدلے وو۔

فائده: په دی کښې اختلاف دے چې د عرش د حرکت څه وجه ده او څه معنیٰ ده۔ مشهور قول هغه دے دکوم موافق چې ترجمه وکړے شوه۔ د بعضو خیال دادے چې د عرش د خوزیدو نه مراد عرش واله دی ،بعضو په نزد باندی د عرش نه مراد د سعدؓ تخت دے وغیره وغیره۔ مګر راجح اولنے قول دے ۔

دا سعد ابنِ معاذؓ په غټو جلیل القدر صحابهؓ کښې دے ددوی نور هم ډیر فضائل د حدیثو کتابونو کښ دی ۔د هجرت نه مخکښ نبی اکرمﷺ حضرت مسعب ابن عمیرؓ د تعلیم د پاره مدینے طیبے ته راولیګلے وو دهغوی په لاس مسلمان شوے وو د خپل خاندان سردار وو ددی وجے دده د مسلمان کیدو سره ټول خاندان په هغه ورځ مسلمان شو ،د ټولو نه اول چې کوم خاندان په مدینه کښې اسلام راوړے دے دا هغه خاندان دے په ۵ هجری کي ددوی وصال وشو د ۳۷ کالو په عمر کښ ،اویا زره(۷۰۰۰۰) فرشتو ددوی په نماز جنازه کښې شرکت کړے وو لیکن ددی باوجود حدیث شریف کښې رازی چې د قبر لګ شان تنګی ددوی دپاره هم راغلی وه،ډیر د عبرت ځائے دے بنده لره د عذاب قبر نه چرته هم افله کیدل ندی پکار ،هر وخت توبه کول پکار ده ۔حضرت عثمان غنیؓ به چې کله په قبر تیریدو نو دومره به ئې وژړل چې ګیره مبارکه په یې لمده شوه ،چا ورته ووی د دوزخ او جنت خبری خو هم کیګی تا خو دومره ندی ژړلی دویؓ وفر مائیل ما دحضور نه اوریدلی دی چې قبر د آخرت د د منزلونو نه اولنے منزل دے څوک چې په دی کښې خلاص شی روستو ټول منزلونه ورته اسان شی او چې په دی کښې خلاصی نه مومی روستو منزلونه ددی نه ډیر ګران وی ۔

دغه شان ما د نبیﷺ نه اوریدلی دی چې ما څومره منزلونه لیدلی دی په هغې کښې قبر د ټولو نه ډیری یری واله دے (مشکوٰة)۔اللهم احفظنا منهُ۔د حضرت امام ترمذیؒ غرض دلته د سعدؓ د قصے سره ندے بلکه په دی کښې د حضورﷺ د مهر نبوت ذکر دے ددی وجهے نه ئې ذکر کړه ،او د حضرت رُمیثهؓ غرض د مهر نبوت په بیان کښې د نزدی والی دے ،یعنی چې زه ډیره زیاده نزدی ووم چې دا مضمون می واوریدو ،یعنی په اوریدو کښې د څه قسم غلطئ احتمال نشته۔

حدثنا احمد بن عبدة الضبی، وعلی بن حجر، وغیر واحد، قالوا: حدثنا عیسی بن یونس، عن عمر بن عبد الله مولی غفرة قال: حدثنی إبراهیم بن محمد، من ولد علی بن ابی طالب قال: کان علی،إذا وصف رسول الله صلی الله علیه وسلم - فذکر الحدیث بطوله - وقال: «بین کتفیه خاتم النبوة، وهو خاتم النبیین»

٤ ـ ابراهیم ابن محمدؒ چې د علیؓ نوَسے دے فرمائی چې حضرت علیؓ چې به کله د حضورﷺ صفات بیانول نو دا صفات به ئې بیانول او تیر شوے حدیث ئې بیان کړو۔ددی سره به ئې دا هم فرمائیل چې د حضورﷺ د دواړو اوګو مینځ کښې مهر نبوت وو او دویﷺ خاتَم النبیین وو۔

فائده:دا حدیث په مخکښ باب کښې مفصل تیر شوے دے ځکه مختصر طور باندی دلته اشاره وکړه او چونکه پدی کښې د مهر نبوت ذکر وو ځکه ئې خاص طور ذکر وکړو ۔دا هغه حدیث دے چې د اول باب اتم نمبر کښې تیر شوے دے ۔

حدثنا محمد بن بشار قال: حدثنا ابو عاصم قال: حدثنا عزرة بن ثابت قال: حدثني علباء بن احمر اليشكري قال: حدثني ابو زيد عمرو بن اخطب الانصاري قال: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يا ابا زيد، ادن مني فامسح ظهري» ، فمسحت ظهره، فوقعت اصابعي على الخاتم قلت: وما الخاتم؟ قال: «شعرات مجتمعات

۵۔علباء ابن احمرؒ فرمائی چی ماته عمروبن اخطب صحابیؓ دا قصه بیان کړه چی یوه پیره حضورﷺ ماته د ملا ګرولو وفرمائیل ما د حضورﷺ ملا ګرول شروع کړل نو اتفاقًا زما ګوته په مهر نبوت باندی ولګیده ۔علباءؒ فرمائی ما تری تپوس وکړو چی مهر نبوت څه شے وو دوی وفرمائیل د څو ویختو مجموعه وه۔
فائده:داد اولنو روایاتو خلاف ندے ځکه چی دهغې په طرفونو باندی ویخته هم وو چی دوی دلته صرف د هغې ذکر وکړو۔

حدثنا ابو عمار الحسين بن حريث الخزاعي قال: حدثنا علي بن حسين بن واقد، قال حدثني ابي قال: حدثني عبد الله بن بريدة قال: سمعت ابي بريدة، يقول: جاء سلمان الفارسي إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم حين قدم المدينة بمائدة عليها رطب فوضعها بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال: «يا سلمان ما هذا؟ «فقال: صدقة عليك وعلى اصحابك، فقال: «ارفعها، فإنا لا ناكل الصدقة «قال: فرفعها، فجاء الغد بمثله، فوضعه بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال: «ما هذا يا سلمان؟ «فقال: هدية لك، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم لاصحابه: «ابسطوا«ثم نظر الى الخاتم على ظهر رسول اللهﷺ فآمن به ۔وكان لليهود فاشتراه رسول الله بكذا وكذا درهما ،على ان يغرس لهم نخيلا،فيعمل سلمان فيه،حتىٰ تطعم،فغرس رسول الله النخل الا نخله واحده،غرسها عمرؓ فحملت النخل من عامها ولم تحمل نخلة فقال رسول اللهﷺ ما شان هذہ النخلة؟ فقال عمر :يا رسول الله !انا غرستها،فنزعها رسول الله فغرسها فحملت من عامه ۔

٦۔بریده ابن الحصیبؓ چی حضورﷺ کله مدینے منورے ته تشریف راوړو نو سلمان فارسیؓ یو دستر خوان راوړو چی پری تازه کهجورے وی ،او د حضورﷺ خدمت کښی ئی پیش کړی حضورﷺ تپوس وکړو سلمانه څنګه کهجورے دی؟ هغویؓ عرض وکړو په تاسو او ستاسو په ملګرو باندی صدقه ده حضورﷺ وفرمائیل مونږ خلق صدقه نه خورو زما د خوا نه ئی واخلئ (دی کښی د علماء اختلاف دے چی مونږ خلق نه مراد څه دے۔د بعضو په نزد د نبیﷺ ذات دے او جمع لفظ باندی ئی تعبیر تشریفا وکړو،د بعضو په نزد د انبیاءؑ جماعت مراد دے ،بعضو په نزد باندی د حضورﷺ خپلوان مراد دی چاته چی صدقه نشی ورکولے ۔بنده(شیخ الحدیث) په نزد باندی دا دریم احتمال راجح دے ،او د علامه مناوی اعتراضات کوم چی په دریم احتمال باندی دی دومره وزنی نه دی)دویمه ورځ باندی بیا داسی واقعه راغله چی سلمانؓ د کهجورو یو خانک راوړو او د حضورﷺ په تپوس ئی جواب ورکړو دا ستاسو د پاره هدیه ده حضورﷺ صحابهؓ ته ارشاد افرمایه لاسونه اوګده کړئ(یعنی خورئ)او حضورﷺ پخپله هم وخوړلی ،چنانچه بیجوری ددی تصریح کړیده ۔د سلمان فارسیؓ دسی دوه ورځی راوړل په حقیقت کښی د حضورﷺ د آقا جوړؤلو امتحان وو ،ځکه چی سلمانؓ د پخوانۍ زمانی په علماء کښی وو ،یو نیم سل ۱۵۰ او د بعضو په نزد درے نیم سوه ۳۵۰ کاله عمر ئی وو ،دویؓ د حضورﷺ په علاماتو کښی کوم چی په پخوانو کتابونو کښی وو دا هم لیدلی وو چی دویﷺ به صدقه نه خوری او هدیه به قبلوی او ددویﷺ ددواړو اوګو مینځ کښی مهر نبوت دے ۔اولنی دواړو علاماتو لیدلو نه وروستو) بیا ئی د حضورﷺ په ملا مبارک باندی مهر نبوت ولیده نو مسلمان شو ۔(سلمانؓ دغه وخت د بنو قریظه غلام جوړشوے وو)حضورﷺ دویؓ واغستو(مجازًا ئی د اغستلو لفظ استعمال کړو ورنه دوی ئی مکاتب جوړکړی وو۔مکاتب جوړول دی ته وائی چی آقا د غلام سره دا معامله وکړی چی کوم مقدار چی مقرر شی هغه وګټه او ادا کړه ته به ازاد ئی۔ او بدل کتابت ډیر زیات

دراهمه مقرر شول) او ورسره دا هم چې سلمانؓ به درے سوه کهجورے لګوی او د هغې د میوے نیولو پورې به د هغې خیال ساتي ۔نو نبیﷺ هغه په خپل لاس مبارک باندی ولګولی د حضورﷺ معجزه وه چې ټولو کهجورو په هغې کال باندی میوه ونیوه صرف یوی ونی میوه ونه نیوله ،تپوس نه روستو معلومه شوه چې دغه حضرت عمرؓ په لاس باندی کرلے شوے وه دحضورﷺ د لاس نه وه ،حضورﷺ هغه راویستله او دوباره ئې وکرله دحضورﷺ دا بله معجزه وه چې بے موسمه ئې بوټے وکرلو ولیګیدو او په هغه کال ئې میوه ونیوه۔

فائده:ددی حدیث نه علماء ډیر تحقیقت کړے دی ۔مثلًا چې دےؓ غلام وو نو دده صدقه او هدیه صحیح وه کنه؟ نیز صدقه او هدیه کښې څه فرق دے وغیره وغیره۔اوګده بحثونه دی د اختصار د وجې نه مو پریخوده۔

البته ددی حدیث نه د حضورﷺ یو خاص معمول معلوم شو چې په هدایا کښې به ئې خادمان او حاضرین شریکول ،او دا د حضورﷺ خاص معمول وو ،په زرګونو واقعات د حدیث په کتابونو کښې ددی معمول ذکر شوی دی ،دی مضمون کښې د حضورﷺ یو ارشاد هم نقل کیږی چې حضورﷺ فرمائیل(الهدایا مشترکة) هدیئے چې ورکولے کیږی نو ناست خلق پکښې شریک وی ۔محدثانه حیثیت سره ددی حدیث په الفاظو کښې اختلاف دے او کلام پکښې هم شته یعنې ضعیف دے مګر د مضمون په اعتبار سره د واقعاتو نه تائید کیږی ۔دا خبره چې کوم قسم هدیے مراد دی او ناستو خلقو نه څوک مراد دی ددی تفصیل پکار دے۔

ملا علی قاریؒ لیکهی چې یو شیخ له هدیه راوړے شوه ناستو خلقو کښې چا ووی **الهدایا مشترکة** هغوی ووی د شرکت خواهش مند نه یم وحدت خوښوم دا ټول ستا شول۔هغه دومره مقدار وو چې دے صاحب اچتولے نه شو نو یو خادم ته ئې ووئیل چې دا دده کور ته ورسوه ،هغه ورسوو۔

دغه شان د **امام ابو یوسفؒ** په مجلس کښې دا واقعه راغله چې څه نقدی هدیه پیش کړے شوه حاضرینو کښې چا ووئیل **الهدایا مشرکة** دوی وفرمائیل ددی نه خاص قسم هدایا مراد دی ۔دا ئې وفرمائیل او خادم ته ووئیل دا یوسه او سنبهال ئې که۔

علماء لیکهی چې دواړه واقعې په خپل خپل ځائې باندی مناسب دی ۔د یو زاهد صوفی سره دا مناسب وو چې ویې کړل او د یو فقیه سره دغه مناسب وو۔ او دا رشتیا دی چې **ابو یوسفؒ** د فقهے مشهور امام دے که هغه داسې نوے کړے نو یوه شرعي مسئله به تری جوړه شوی وه او په هدایا کښې به شرکت ضروری وو او امت ته به ګرانه شوی وه۔حضرت **شاه ولی الله** صاحب په خپل کتاب **مبشرات** او **منامات** کښې لیکلی پدی کښې ډیر عجیبه واقعات دی بعض د هغې نه ئې د خپل والد صاحب واقعه هم لیکلی ده چې یوه پیره د طالب علمئ په زمانه کښې زما دا شوق پیدا شو چې همیشه روژے ونیسم ددی نه روستو د علماء د اختلاف د وجې نه ماته تردد وشو ۔په خوب کښې مې د نبیﷺ زیارت وشو حضورﷺ یوه ډوډئ راکړه خوا کښې ابوبکرؓ وو هغوی وفرمائیل **الهدایا مشترکة** ما ډوډئ ورمخکښې کړه هغوی تری یوه ټکړه واغسته بیا عمرؓ وفرمائیل **الهدایا مشترکة** ما ډوډئ ورمخکښې کړه هغوی تری یوه ټکړه واغسته بیا عثمانؓ وفرمائیل **الهدایا مشترکة** ما عرض وکړه که دا تاسو تقسیم کړئ نو دے فقیر ته به څه پاتې شي ۔

حضرت سلمان فارسیؓ جلیل القدر صحابی دے حدیث کښې رازی چې کله د قرآن دا آیت(وَاِنْ تَتَوَلَّوْ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْا اَمْثَالَكُمْ) محمد ۳۸ نازل شو چې ترجمه یې دا ده که چرته تاسو (دایمان راوړلو نه)مخ اړوئ نو الله تعالیٰ به ستاسو په ځائې بل قوم راولی چې ستاسو پشان به نه وی ۔صحابهؓ عرض وکړه د الله رسوله ﷺ دا به څوک وی چې زمونږ په ځائې راشی؟ حضورﷺ د سلمانؓ په اوګه باندی لاس راخکلو وئی فرمائیل دده قوم۔

په یو حدیث کښې راغلی دی چې حضورﷺ یو ځل ارشاد وفرمایه د هغه ذات قسم د چا په قبضه کښې چې ځما ساه ده که چرې ایمان په ثریا پورې زوړند وے نو د فارس څه خلقو به د هغې ځاے نه هم حاصل کړے وے ۔علماء لیکلی دی چې دا د امام **اعظمؒ** په شان کښې بشارت دے ۔

حضرت سلمان فارسیؓ د خپل ایمان تفصیلی قصه بیانوی چې د حدیث په کتابونو کښې ذکر ده چې پکښې دهغې علاماتو ذکر هم دے د کومو امتحان چې ئې اغستے وو ۔

فرمائی زه د اصفهان د یوے علاقے اسیدونکے یم د هغے نوم (جے) وو،زما پلار د هغے علاقے مشر،سردار وو ،او زما سره د هغه ډیره زیاته مینه وه ،ما په خپل پخوانی مذهب مجوسیت کښې دومره کوشش کړے وو چې زه د آتش کدے محافظ جوړ شوم،زما پلار زه یو ځل خپل جائداد طرف ته ولیږلم ،په لاره زما تګ د نصاریٰ په ګرجے باندی وشو ،زه د چکر دپاره هغے ته لاړم،ما هغوی په مانځه باندی ولیده نو زما خوَښ شو او د هغوی دین می خوښول شروع کړه ،تر ماښامه هلته ووم ،د هغوی نه ما د ا معلومات وکړل چې ددی دین مرکز کوم ځائے دے ؟ هغوی ووئیل د شام په ملک کښې دے ـ د شپے کور ته واپس رالم،کوروالو تپوس وکړو ما ټوله قصه بیان کړه ،پلار ووی بچے دغه دین خه ندے ستا او ستا د مشرانو چې کوم دین دے دا خه دے۔

ما وئیل چرته هم نه! دغه دین بهتر دے ـ د پلار سره زما یره پیدا شوه چې چرته لاړ نه شی دی وجے ئې زما په خپو کښې بیړئ واچولی او زه ئې کور قید کړم ،ما هغے عیسایانو ته سوال جواب ولیګل چې کله د شام نه قافله راشی (چې اکثر به تلل راتلل) نو ما خبر کړئ، څه سوداګر راغلل نو هغوی ماته اطلاع وکړه چې کله هغوی واپس کیدل نو ما د خپلو خپو بیړئ پرې کړې او د هغوی سره شام نه لاړم،هلته چې ورسیدم نو ما دا تحقیق وکړو چې ددی مذهب ډیرماهر څوک دے؟ خلقو ووی چې په ګرجه کښې فلانے پشپ دے۔زه د هغه خواته لاړم ما ورته ووی زما ستاسو په دین کښې د داخلیدو رغبت دے،او ستاسو په خدمت کښې اسیدل غواړم ،هغه منظوره کړه۔زه د هغے سره په اُسیدلو شوم،لیکن هغه خه سړے راونه ختو ـخلقو ته به ئې د صدقے ترغیب ورکوو او څه چې به راتلل په خپله خزانه کښې به ئې جمع کول ،غریبانو له به ئې څه نه ورکول۔

هغه مړ شو او د هغه په ځائے بل سړے کینولے شو چې د هغه نه بهتر وو او ددنیا نه بے رغبته وو۔زه د هغه سره شوم زما د هغے سره محبت پیدا شو،بالآخر هغه هم د مرګ شو ،ما هغه ته ووی ماته د چا خوته د پاتې کیدلو وصیت وکه!۔ هغه ماته ووی زما په طریقه صرف یو سړے دے هغه په موصل کښې اسیګی،ته د هغه خوته لاړ شه۔زه د هغه خوته لاړم او هغه ته می قصه واوروله ،هغه په خپل خدمت کښې وساتلم ،هغه هم بهترین سړے وو ـ آخر کار هغه هم د مرګ شو ماتری تپوس وکړو چې چرته لاړشم هغه ووی (نصیبین) ته لاړ شه۔زه هلته لاړم قصه می واوروله هغه ځان سره پاتې کړم ـ هغه هم خه سړے وو ـ چې د هغه د مرګ وخت نزدی شو نو ما وے چرته لاړ شم وی(غموریا) کښې د فلانی کس خواته لاړ شه زه هلته لاړم دغسے پاتے شوم هلته می د ګټې دهندا هم شروع کړه چې د هغے په وجے زما سره څو غواګانی او بیزے جمع شوے۔چې د هغه د وفات وخت شو ما ورته ووی وس چرت لاړ شم ده ووی په خدائے قسم وس په دے طریقه په کومه چې مونږ یو څوک عالم ندے پاتې شوے ،البته د نبی آخر الزمان د پیدا کیدووخت نزدے شوے دے هغه به دین ابراهیمی باندی وی،په عربو کښې به پیدا کیږی او د هغه د هجرت ځائے داسی دے چې چرته د کهجورو پیدا وار ډیر دے او دواړو طرفته ئې شګلنه زمکه ده ،هغوی به هدیه خوری او صدقه به نه خوری،ددواړو اوګو مینځ کښې ئې مهر نبوت دے (ددی علاماتو د وجے نه سلمانؓ تحقیق کوو) پس که ستا شوق وی نو هے زمکے ته ځان ورسوه۔ د هغه د انتقال نه وروستو د قبیله بنو کلب څه تاجرانو په دغه طرف راتلل وشو ما هغوی ته ووی که تاسو ما عربو ته بوزئ نو ددی په بدله کښې به تاسو له دا غواګانی او بیزے درکړم ،دوی قبوله کړه،او زه ئې مکے مکرمے ته راوستلم خو په ما ئې دا ظلم وکړو چې زه ئې غلام ظاهر کړم او خرڅ ئې کړم ،ببنو قریظه یو یهودی زه واغستلم او د ځان سره ئې مدینے ته راوستلم د مدینے د لیدلو سره ما د هغے علاماتو په وجه چې ماته دغموریا ملګری(پادری)خودلی وی وپیژندله چې دا هغه ځائے دے ،زه هلته اسیدم چې دی کښې نبیﷺ د مدینے منورے ته هجرت وفرمایه،حضورﷺ دغه وخت قبا کښې تشریف فرما وو ـ ما چې خبر واوریدو نو چې څه زما سره وو وامی غستل او پیش می کړم او عرض مِ وکه دا د صدقے مال دے۔حضورﷺ پخپله ونه خوړلو او (فقیرانو)صحابہؓ ته ئې وفرمائیل تاسو وخورئ۔ما په خپل زړه کښې ووی یو علامت خو پوره راوختو،بیا زه مدینے ته واپس رالم او څه مِ جمع کړل چې دیکښې نبیﷺ هم مدینے ته راورسیده ،ما څه (کهجورے او ډوډئ) پیش کړه او عرض مِ وکړه هدیه ده،حضورﷺ دهغے نه خوراک وکړو ـ ما په زړه کښې ووئیل دویم علامت هم پوره شو ـدی نه وروستو پوره پیره زه حاضر شوم چې نبیﷺ (د یو صحابی د جنازے په وجه) په بقیع کښې تشریف فرما وو،ما سلام وکړو او شا طرفته راتاؤ شوم هغویﷺ پوهه شو او د ملا نه ئې څادر لرے کړو ـ ما مهر

نبوت ولیده زه په جوش کښې په هغې ورپریوتلم او خکلوو مې او ژړل مې ـ حضور ﷺ وفرمائیل مخې ته راشه ،زه مخې ته رالم او ټوله قصه مې بیان کړه ـ

دے نه وروستو زه د خپلې غلامۍ په کارونو کښې ګیر ووم ،یوه پیره حضور ﷺ وفرمائیل ته د خپل آقا سره د مکاتبت معامله وکه،ما ورسره معامله وکړه هغه دوه څیزونه بدل کتابت جوړ کړه : څلویښت اوقیې سره زر(یو اوقیه څلویښت درهمه وی او یو درهم درے څلور ماشے وی) دویمه دا چې درے سوه وُنے د کهجورو ولګوه او خیال ئې ساته تر دی د خوراک شی ،نو حضور ﷺ په خپل لاس مبارک ولګولی چې قصه ئې مذکوره ده،او اتفاقًا دچرته نه سره زر راغلل حضور ﷺ سلمانؓ له ورکړل چې دا په خپل بدل کتابت کښې ورکه ـ دوی عرض وکړو حضور! دا په څنګه پوره شی هغه خو ډیر زیات مقدار دے ـ حضور ﷺ وفرمائیل الله ته ګرانه نده پوره به ئې کړی، ما ووړل او دهغې نه مې څلویښت اوقیې هغه وتللی او ور مې کړی(جمع الفوائد)ـ ددی قصے نه دا معلومه شوه چې د شمائلو په روایت کښې د حضور ﷺ د سلمانؓ په باره کښې د اغستلو لفظ راوړل پدی وجه وو چې بدل کتابت ئې حضور ﷺ ادا کړے ووـ خپل لاس سره ئې وُنے لګلوی وی او د خپل طرف نه ئې سره زر ورکړی وو چې بدل کتابت مقرر ووـ

حضرت سلمانؓ فرمائی د لسو نه زیاتو مالکانو په غلامۍ کښي پاتی شوے یم،غزوه خندق کښې خندق د دده په مشورے سره کنستلے شوے وو،ورنه عربو کښې مخکښې نه د خندق دستور وو او نه چا پیژندوـ

حدثنا محمد بن بشار قال: حدثنا بشر بن الوضاح قال: حدثنا ابو عقیل الدورقی، عن ابی نضرة العوقی قال: سألت ابا سعید الخدری عن خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم - یعنی خاتم النبوة - فقال: «کان فی ظهره بضعة ناشزة«

۷ـ ابو نضرة فرمائی چې ما د ابو سعید خدریؓ نه د مهر نبوت باره کښي تپوس وکړو نو دوی وفرمائیل چې د هغوی ﷺ په ملا باندی د غوښې یو راوتلی ټکړه وهـ

حدثنا احمد بن المقدام ابو الاشعث العجلی البصری قال: اخبرنا حماد بن زید، عن عاصم الاحول، عن عبد الله بن سرجس قال: اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو فی ناس من اصحابه، فدرت هکذا من خلفه، فعرف الذی ارید، فألقی الرداء عن ظهره، فرایت موضع الخاتم علی کتفیه مثل الجمع حولها خیلان کانها ثآلیل، فرجعت حتی استقبلته، فقلت: غفر الله لك یا رسول الله، فقال: «ولك «فقال القوم: استغفر لك رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟ فقال: نعم، ولکم، ثم تلا هذه الآیة {واستغفر لذنبك وللمؤمنین والمؤمنات} [محمد: 19]

۸ـ عبد الله ابن سرجسؓ فرمائی چې زه د حضور ﷺ په خدمت کښ حاضر شوم ـ د حضور ﷺ سره دغه وخت مجمع وه ،ما داسی د هغوی شاته چکر ولګوو(راوی شاید په دی ځائے کښې چکر لګولو سره فعلی صورت بیان کړو)حضور ﷺ زما منشا باندی پوهـ شو او د ملا نه ئې څادر لری کړو ـ ما د نبوت مهر د هغوی ددواړو وَلو مینځ کښ د مُټی هم شکل وو چې څلور واړه طرفته ئې خالونه وو چې د زَخو پشان معلومیدهـ بیا زه د حضور ﷺ مخې ته راغلم او ما ورته ووئیل الله تعالیٰ دی ستاسو مغفرت وکړی(یا الله تعالیٰ ستاسو مغفرت کړے دے لکه چې سورة فتح کښې د الله تعالیٰ ارشاد دے)حضور ﷺ وفرمائیل الله دی ستا هم مغفرت وکړیـ

خلقو ماته ووئیل چې حضور ﷺ ستا دپاره د مغفرت دعا وکړه؟ما ووئیل او او ستاسو ټولو د پاره هم ځکه چې الله تعالیٰ حکم کړے دے چې :اے محمد! ﷺ د مغفرت دعا کوه د ځان دپاره هم او دمومنانو سړو دپاره هم او د مومناتو زنانؤ د پاره هم (ځکه حضور ﷺ د ټولو دپاره دعائے مغفرت وکړه)ـ